

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ**

до 30-річчя кафедри української та іноземних мов

МОВА, КУЛЬТУРА та ОСВІТА

14 квітня 2016 року

ВІННИЦЯ – 2016

**УДК 81(082)
ББК 81я5
М 74**

Мова, культура та освіта : Тези доповідей та повідомлень всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів / Гол. ред. Калетнік Г.М. – Вінниця : ВНАУ, 2016. – 14 квітня. – 315 с.

Редакційна колегія

Калетнік Г.М. – доктор економічних наук, професор, дійсний член (академік) НААН України, президент ВНАУ (головний редактор)

Джеджула О.М. – доктор педагогічних наук, професор, ВНАУ (заступник головного редактора)

Тимкова В.А. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української та іноземних мов ВНАУ (заступник головного редактора)

Кравець Р. А. – кандидат педагогічних наук, ВНАУ (відповідальний секретар)

Члени редакційної колегії

Романишина Людмила Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, Хмельницький національний університет

Левчук Костянтин Іванович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України та філософії, ВНАУ

Легун Юрій Вікторович – доктор історичних наук, професор, ВНАУ

Курлянд Зінаїда Наумівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, Державний заклад „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського“

Мельничук Ірина Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін, ДВНЗ „Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України“

Петрук Наталія Кирилівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки, ХНУ

Тимощук Наталія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, ВНАУ

Степанова Ірина Сергіївна – кандидат філологічних наук, доцент, ВНТУ

Матієнко Олена Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент, ВНАУ

Довгань Лариса Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, ВНАУ

Волошина Оксана Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, ВНАУ

ЗМІСТ

Яремчук О.С.

МОТИВИ НАУКОВОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ.....13

СУЧАСНІ МОВНІ КОНЦЕПЦІЇ

У НАЦІОНАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Асауленко Л.М., Величко Т.Г., Веретеннікова С.М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МОРФОЛОГІЧНИХ НОРМ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ
ВУЗІВ.....17

Гаврилюк Н.М., Богатир І.М., Зелінський О.І.

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ.
ЛАТИНСЬКА МОВА В
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ.....20

Гаврилюк Н.М., Мельник Є.А., Бялик Б.В.

РОЛЬ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У
МЕДИЦИНІ.....23

Дущенко Т.І.

НАУКОВИЙ СТИЛЬ ЯК СКЛАДОВА МАЙБУТНЬОЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-
АГРАРІЇВ.....24

Жевега Л.С. (під керівництвом Тимкової В.А.)

УКРАЇНСЬКІ ПРІЗВИЩА: ГЕНЕАЛОГІЯ Й
ОНОМАСТИКА.....27

Карпенко Р. (під керівництвом Смагло Н.С.)

СТИЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У ПРОФЕСІЙНОМУ
МОВЛЕННІ.....30

Мікаєлян В.В., Ясевіна Л.М.

ЯВИЩЕ МІЖМОВНОЇ ОМОНІМІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ
ФАХОВИХ ТЕКСТІВ МЕДИЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ.....33

Jakovec O., Gadajtschuk N.

DER EINFLUSS DER GEGENWART AUF DIE ENTWICKLUNG
DER MODERNEN DEUTSCHEN
SPRACHE.....36

ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Волошина О.В.

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ
ФАХІВЦІВ.....40

Гаврилюк Н.М., Манжос Е.О.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ
ГАЛУЗІ.....47

Джеджула О.М., Хомяковський Ю.Л.

ГРАФІЧНІ ЗОБРАЖЕННЯ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ
МАЙБУТНЬОГО
ІНЖЕНЕРА.....49

Дущенко Т.І., Лунегов О.О.

РОЗВИТОК ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В
УКРАЇНІ.....51

Каспич Г.Г.

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ
СПРЯМУВАННЯМ.....54

Марценюк Н.А.

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ
АПК.....58

Марценюк Н.А., Плахотнюк О.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У ЗАРУБІЖНИХ
КРАЇНАХ.....60

Марценюк Н.А., Шутило С.

ПРОФЕСІЯ АУДИТОРА В
УКРАЇНІ.....62

Степанова І.С.

ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ

СПРЯМУВАННЯМ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ.....65

Столяренко О.В., Столяренко О.В.
ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У ВИЗНАЧЕННІ СУТНОСТІ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ.....70

Тимкова В.А.
ФОРМУВАННЯ МОВНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ФАХІВЦЯ-
АГРАРІЯ.....73

Хомяковський Ю.Л.
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ТА ЕНЕРГООЩАДНОГО
СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ
ФІЗИКИ ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ.....76

Amons K.S.
FORMING STUDENTS' AWARENESS
OF ENVIRONMENTAL
PROTECTION.....79

Dakaliuk O.O., Hrushcheych O.A.
DIE LÖHNE IN DEUTSCHLAND: AKTUELLER
STAND.....81

Dakaliuk O.O., Kalaschnuk M.M.
UMWELTSCHUTZ IN
DEUTSCHLAND.....84

Dakalyuk O.O., Kutsak I.S.
UMLAUFVERMOGEN IM
UNTERNEHMEN.....86

Dakaliuk O.O., Tomastschuk Yu.
DEVELOPING PERSONAL MANAGEMENT
SKILLS.....89

Harnyk A.A., Mankivskiy Yu., Mohylevskiy I., Sharova A.
MONEY, ITS FUNCTIONS AND

TYPES.....91

Harnyk A.A., Voronina I., Zabolotchuk A.

AUDIT PROFESSION AS AN INTEGRAL
PART.....94
OF ACCOUNTING PRACTICE

Ivchenko K.V., Magas L.M.

IT IN
SPORTS.....96

Khomiakovska T.O.

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE AS
AN INTEGRAL PART OF PROFESSIONAL TRAINING
OF FUTURE AGRICULTURAL SPECIALISTS IN THE CONTEXT
OF HUMANITARIZATION OF HIGHER
EDUCATION.....99

Khomiakovska T., Herasymchuk V.

CONVERSION OF MILITARY PRODUCTION
AND ITS ECONOMIC
EFFECT.....101

Khomiakovska T., Kizlyk O.

PRIVATE PROPERTY AS ONE OF THE MOST IMPORTANT
INSTITUTIONS OF A MODERN DEMOCRATIC
STATE.....104

Lebedeva N.A., Aksentiuk K.

HORTICULTURE AS A MODULE PART
IN TEACHING OF FUTURE
AGRONOMISTS.....106

Lebedeva N.A., Chernetska O.,

THE MOST IMPORTANT GLOBAL ECOLOGICAL PROBLEMS
IN LANGUAGE PROFESSION TEACHING OF FUTURE
ECOLOGISTS.....108

Lebedeva N.A., Dvorzhak E.

WAYS OF SOLVING ENVIRONMENTAL PROBLEMS
IN TEACHING
ECOLOGISTS.....110

Lebedeva N.A., Kostyk V.
PROFESSORIAL VOCABULARY AS AN ASPECT OF
FOREIGN LANGUAGE TEACHING FOR FUTURE
AGRONOMIST.....112

Lebedeva N.A., Kurdomanenko T.
ECOLOGICAL SITUATION IN UKRAINE
IN TEACHING OF FUTURE
ECOLOGISTS.....115

Manzhos E.O., Kazmiruk N.
INTERNATIONAL
MANAGEMENT.....117

Manzhos E.O., Koval H.
THE ACTIVITIES OF HUMAN RESOURCE
MANAGEMENT.....120

Martseniuk N., Baranova I.
MODERN ACCOUNTANT
FEATURES.....122

Martseniuk N., Pidvalna M.
INTERESTING FACTS ABOUT
ACCOUNTING.....125

Matiienko O.S., Humeniuk H.
PROGRAMMING
LANGUAGES.....128

Matiienko O.S., Nikolaychuk I.
ARTIFICIAL
INTELLIGENCE.....130

Mykoljuk O., Hontscharuk A.
MILCHQUALITÄT UND MELKHYGIENE IN
DEUTSCHLAND.....132

Polishchuk D.O. Kucheryavyy Yu.V., Stepanova S.I.
NIKOLA TESLA AND HIS INVENTIONS IN
THE ELECTRIC POWER
INDUSTRY.....135

Polova M.V., Magas L.M.
ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN
LOGISTICS.....137

Rudnytska T.H., Chumachenko O.V.
RECRUITMENT IS AN EFFICIENT FUNCTION
OF PERSONNEL
MANAGEMENT.....139

Rudnytska T.H., Kostayeva M.S.
THE PROSPECTS OF SF6 CIRCUIT BREAKERS
DEVELOPMENT IN
UKRAINE.....142

Tulchak L.V., Noskovenko Y.P
DATA SORTING IN INFORMATION
TECHNOLOGY.....144

Tulchak L.V., Shevchuk V.V.
IMPLEMENTING ELASTICSEARCH IN SOCIAL
NETWORK.....146

Tulchak L.V., Stadniy O.Y.
DEVELOPMENT OF 2D GAMES IN
UNITY5.....148

Vavshko V.V., Hrabovskyi A.O., Sytnyk A.V., Stepanova I.S.
INNOVATIONS IN MODERN POWER
ENGINEERING.....151

Voloshyna O.V., Barladyn I.D.
THE GOLDEN RULES OF VISUAL
MERCHANDISING.....153

Voloshyna O.V., Bokatiuk M.O.
STRATEGIC PLANNING:
DEVELOPING AND IMPLEMENTING A MARKETING
PLAN.....156

Voloshyna O.V., Hrudina N.V.
THE CONSUMER DECISION-MAKING
PROCESS.....160

Voloshyna O.V., Mykhalchuk R.V.

THE MARKETING PROCESS AND STRATEGIC
PLANNING.....164

Voloshyna O. V., Vdovichenko K.O.
THE FUNCTIONS OF
MANAGEMENT.....170

Voroniuk V.V., Kravets R.
THE PROBLEMS OF MANAGING CONFLICTS
AT AN EDUCATIONAL
INSTITUTION.....175

КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕФІЛОЛОГІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Бабай Л.В.
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ
ФАХІВЦІВ.....180

Дакалюк О.О.
МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ
КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ
НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ
ІНОЗЕМНОЇ.....183

Дудікова Л.В., Кондратюк А.Л.
ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ІНТЕРКУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАТИВНИХ
УМІНЬ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....185

Зайка Л.С.
ПРОФЕСІЙНІ МОВНОКОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНЦІЇ
ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ I – II р. а.
У ФАХОВІЙ
ПІДГОТОВЦІ.....189

Матієнко О.С.
КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ЩОДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ...193

Москаленко І.В., Коровецька С.Г.

МОВНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА РОЛЬ МОВНИХ ЗАСОБІВ У СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ..195

Нечаєва І.В.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ.....198

Скиданова Н.В.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....202

Тимошук Н.М.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ.....205

Sikorska L.O., Rabey N.A.

COMMUNICATIVE TEACHING.....207 LANGUAGE

ПОЛКУЛЬТУРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ

Гаврилюк Н.М., Венгрін О.І.

НАЙВІДОМІШІ ІСТОРИЧНІ ПОСТАТІ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ.....211

Гаврилюк Н.М., Гетьман Л.П.

ЛАТИНСЬКА МОВА В УКРАЇНІ (ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС).....213

Довгань Л.І., Довгань Ю.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США.....215

Дущенко Т.І., Горпинюк К.А.

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНИЙ ЕТИКЕТ – НЕВІДДІЛЬНИЙ

ЕЛЕМЕНТ МОВЛЕННЯ.....				КУЛЬТУРИ
			218	
<i>Коваль О.В., Яблонська К.С. (під керівництвом Кордонської А.В.)</i>				
СУРЖИК	I			КУЛЬТУРА
МОВЛЕННЯ.....			220	
<i>Козаченко А. (під керівництвом Смагло Н.С.)</i>				
МОВА	I			КУЛЬТУРА
МОВЛЕННЯ.....			223	
<i>Москаленко І.В., Дзигаленко С.В.</i>				
КУЛЬТУРА		МОВЛЕННЯ		ПІД ЧАС
ДИСКУСІЇ.....			225	
<i>Москаленко І.В., Єнютін М.В.</i>				
КУЛЬТУРА				МОВЛЕННЯ
СТУДЕНТІВ.....			229	
<i>Москаленко І.В., Мельник В.І.</i>				
ОСОБЛИВОСТІ		МОВНОГО		ЕТИКЕТУ
УКРАЇНЦІВ.....			232	
<i>Тимкова В.А., Боднар Я.М.</i>				
КУЛЬТУРА		МОВЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ		
ЕКОНОМІСТА	3			БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ.....			234	
<i>Тимкова В.А., Дущенко Т.І.</i>				
УДОСКОНАЛЕННЯ КУЛЬТУРИ		МОВЛЕННЯ		
У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ				
ЯК		СКЛАДОВОЇ		ПРОФЕСІЙНОГО
СПІЛКУВАННЯ.....			238	
<i>Шлапак К.В. (під керівництвом Кордонської А.В.)</i>				
МОВНА КУЛЬТУРА ЯК ЧАСТКА				
ЗАГАЛЬНОЇ				КУЛЬТУРИ
ОСОБИСТОСТІ.....			242	
<i>Harnyk A.A., Honcharuk N., Kabakova O.</i>				
VEGETARIANISM		IN		OUR
LIFE.....			244	
<i>Harnyk A.A., Lysakovska A., Nikolishyna G.</i>				
FASHION	COLOR	TRENDS	OF	SPRING / SUMMER

2016.....246

Isaieva O.A. Matiienko V.L.

CRIME

AND

PUNISHMENT.....249

Pavlovskiy V.O., Kravets R.A.

THE STRUCTURE AND FUNCTIONS OF THE CULTURE.....251

Potapova I.V., Kravets R.A.

IMPORTANCE OF MORAL VALUES IN MODERN SOCIETY.....254

Rymar A.Y., Kravets R.A.

THE ROLE OF LANGUAGE

IN

THE

NATIONAL

CULTURE

DEVELOPMENT.....259

Sikorska L.O., Panasyuk M. A.

THE EUROPEAN

IMPACT

ON

UKRAINIAN

MULTICULTURALISM.....263

Stefanishena I.M., Kravets R.A.

NATIONAL STYLES OF BUSINESS COMMUNICATION.....266

Svystun I.A., Kravets R.A.

CROSS-CULTURAL MISUNDERSTANDING

AS THE BASIS OF WORLD CONFLICTS IN THE XXI CENTURY.....272

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ

Биць І.С.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ.....277

Бігас А.М., Грабар А.С. (під керівництвом Дущенко Т.І.)

ВРАЗЛИВІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ТА МЕТОДИ ЗАПОБІГАННЯ ЇЙ.....280

Василенко Г.Л., Дмитрук Л.І.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ

УКРАЇНСЬКОЇ МОВИЯК ІНОЗЕМНОЇ.....283

Гарник А.А. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ.....	285
Кордонська А.В. ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	288
Кравець Р.А. ОСВІТНЯ РЕФЛЕКСІЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В АГРАРНОМУ ВНЗ.....	291
Лебедєва Н.А. МОТИВАЦІЯ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АГРАРІВ.....	297
Лебідь Л.П. ФОРМУВАННЯ КУРІКУЛУМУ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ (НІМЕЧЧИНА, США, ІЗРАЇЛЬ).....	299
Миколюк О.П. ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ.....	303
Москаленко І.В., ПРОФЕСІЙНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНЕ ПОНЯТТЯ.....	305
Amons K.S. HOW TO PREPARE FOR EXAMS AT A HIGHER LEVEL.....	308
Habriichuk L.E. NEW WAYS OF TEACHING.....	310
Rudnytska T.H., Sidenko Yu.V. FOCUS ON THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE.....	312

Жевега Л.С.,
студентка,

економічний

факультет, ВНАУ
(під керівництвом
доцента *Тимкової В.А.*,
ВНАУ)

УКРАЇНСЬКІ ПРІЗВИЩА: ГЕНЕАЛОГІЯ Й ОНОМАСТИКА

Власні назви традиційно поділяються на низку великих груп, однією з яких є антропонімія, тобто сукупність антропонімів тієї чи іншої мови. Під антропонімом розуміють будь-яку власну назву, яку може мати людина чи група людей. Одним з видів антропонімів є прізвище. Прізвище – це спадкове офіційне найменування, яке вказує на належність людини до певної сім'ї. У кожного народу склалася своя система прізвищ, яка формувалася під впливом як лінгвістичних, так і екстралінгвістичних факторів. Генетично пов'язані з апелятивною лексикою, прізвища так або інакше віддзеркалюють різні сторони й умови життя народу – навколишню природу, повсякденну працю, побут, суспільно-політичні й економічні особливості, взаємозв'язки з іншими народами, психічний склад, світогляд; отже, майже всі головні риси його етнічної індивідуальності.

Об'єктом дослідження є сучасні українські прізвища. Метою роботи є дослідження походжень сучасних українських прізвищ.

Для реалізації поставленої мети в роботі виконано такі **завдання**:

- провести узагальнення досліджень про походження сучасних українських прізвищ;
- проаналізувати українські прізвища;
- охарактеризувати сучасні українські прізвища.

Якщо в будь-який час, у будь-якому місці України зупинити на вулиці будь-кого і поставити перед ним нескладне запитання, – якої національності люди, що мають прізвища з суфіксами *-енко*, *-ський*, *-ов/-ев*, – можете не сумніватись: відповідь буде без варіантів: *-енко* – українець, *-ський* – поляк, *-ов/-ев* – росіянин. Отже, перед нами – стереотип мислення. Виникнення його, очевидно, пов'язане з тим фактом, що у деяких слов'янських народів певні словотвірні типи прізвищ складають абсолютну більшість. Так, у росіян чи болгар таким типом є прізвища з суфіксом *-ов/-ев*, у сербохорватів *-ич*, *-ови*, у поляків *-ський*, *-цький*. Українські прізвища на *-енко* вважаються найтипівішими для українців, але не тому, ще становлять найбільшу групу, а тому, що майже не зустрічаються в інших слов'янських народів. Однак поряд з типом прізвищ на *-енко* в українців, за підрахунками вчених, прізвища на *-ський*, *-цький*, *-зький* разом з прізвищами на *-ук*, *-чук*, займаючи третє місце, входять до чільної трійки найпоширеніших прізвищ у сучасному українському антропоніміконі.

Як свідчить VIII том Словника української мови, прізвище – це

“найменування особи, набуте при народженні або вступі в шлюб, що передається від покоління до покоління і вказує на спорідненість”. Отже, найголовніша ознака найменування, що виступає як прізвище, – його спадковий характер і перехід у єдиній незмінній формі від попереднього покоління до наступного.

Поява прізвищ – родових найменувань – пов’язується із задоволенням потреби у найточнішій ідентифікації особи, чого вимагала адміністративно-юридична практика суспільства. Такі ідентифікаційні назви могли структурно являти собою одночленні одиниці, “виражені індивідуальним ім’ям, патронімом або відтопонімічною назвою (*Богдашко, Миклич, Охлоповський*), двочленні, що найчастіше складались із християнського імені і патроніма або прізвиська (*Гришко Шульжич, Маско Микитеня*), тричленні, виражені християнським іменем, патронімом і прізвиськом (*Максим Харитонович Гаркавий, Лука Григорович Губа*) і описові назви (*Тимко з Тернополя, Гаврило Маслов зять, Миско трубоч пана Черленковського*)”. У зв’язку з тим, що ідентифікація особи для вступу її в різноманітні юридично-правові відносини повинна була бути найточнішою, до найменування особи як додаток до індивідуального імені могла входити вказівка на родинні стосунки (*Андрій брат Петра*), на ім’я батька чи матері (*Ігната Василевого*), на професію (*Демка Пивовара*), на походження з певної місцевості, місце проживання (*пана Миха/й/ла Мали/н/ського* та ін).

Як припускають дослідники, усталення певних слів у функції родових найменувань розпочалося у середовищі вищих, панівних верств тогочасного українського суспільства. Уже джерела XVI ст. фіксують такі князівські найменування, як *Андрей Михайловичь Сангушковичь Каширський*. Другу частину цих наймень дослідники кваліфікують як родову прізвищеву назву, тобто вона позначала *Андрія Михайловича з роду Сангушковичів Каширських*.

Досить широко у практиці українського справочинства як компоненти ідентифікаційної назви особи використовувалися слова з суфіксами *-ський, -цький, -зький*. Твірними основами для них переважно виступали топоніми – власні географічні назви (назви країн, територій, населених пунктів, водних об’єктів, гірських масивів і таке інше). Суфікс *-ськ-* – давній за походженням. Ще в праслов’янській мові він вживався при назвах місцевості і був пов’язаний зі значенням приналежності і походження, звідки, мабуть, розвинулося значення групової присвійності. Сьогодні ж він є значно продуктивнішим. При додаванні суфікса *-ськ-* до топоніма одержуємо (відтопонімний прикметник), що виражає ознаку предмета за відношенням до топоніма. Отже, на тлі загальноукраїнського антропонімікону офіційні і неофіційні особові найменування не мають відмінностей ні за типами творення, ні за лексичним значенням слів, від яких походять. Варто зазначити, що в антропонімії одного села кожна з цих двох груп найменувань часом виявляє тенденцію до відособлення, внаслідок чого утворюються дві окремі антропонімічні системи, кожна з яких має свою семантичну й структурну специфіку. Можна навести приклад з антропонімії Вінниччини, де поширені такі старожитні прізвища, як: *Бондар, Гончарук, Шевчук*,

Кравчук, Іщук, Попик, Юпик, Сіньковський, Грушковський, Крюковський, Новаковський, і вуличні прізвиська *Цар, Голод, Самійло, Півень, Орел, Гусак, Рабець, Бульба*. Якщо в групі прізвищ переважають найменування, похідні від назв професій і населених пунктів, то в другій – лексеми на позначення птахів. Різняться вони й у словотворчому плані – прізвища представлені головним чином утвореннями з суфіксами *-ук (-чук)* і *-ський*, а прізвиська – безафіксними найменуваннями, утвореними від загальних слів («*цар*», «*голод*», «*півень*» та ін.) лексико-семантичним способом.

Суфікс *-ськ-* при творенні відносних прикметників, що трансформувались у прізвища, в українській мові може виступати у своїх фонетичних варіантах

-зьк- та *-цьк-*. Вибір одного з них зумовлюється кінцевим приголосним основи: [а], [ж], [з] для першого (*Острог – Острозький, Збараж – Збаразький*) та [к], [ч], [ц] для другого (*Кальник – Кальницький, Случ – Слуцький*). Також у словотвірних процесах такого типу широко використовуються і похідні суфікса *-ськ-*, що виникли в результаті його поширення морфемами *-їв-, -ин-, -ан-, -єн-*: *Кропив'янський (Кропивна), Копачовський (Копачі), Сенчанський (Сенча), Яреськовський (Яреськи), Тальнянський (Тальне)*.

Отже, прізвище – важлива родова спадкова назва особи, без якої вже протягом кількох століть не обходиться жодна людина. Його поява зумовлена потребами розвитку суспільства. Воно виникло й офіційно закріпилось як естафета роду, яка передається від покоління до покоління і зберігає в собі інформацію для нащадків про економічне, політичне і культурне життя деяких предків.

Література

1. Масенко Л.Т. Українські імена і прізвиська / Л.Т. Масенко. – К. : Знання, 1990. – 48 с.
2. Редько Ю. К. Довідник українських прізвищ / Ю.К. Редько. – К. : Рад. шк., 1968. – 255 с.
3. Степанюк Марія. Моделювання смислових полів емоційного концепту «Злість» / Марія Степанюк // Інформаційні технології в освіті. – 2006. – № 4. – С. 75–78.
4. Чучка П. П. Прізвиська українців Закарпаття: Історико-етимологічний словник / П.П. Чучка. – Львів : Світ, 2005. – 704 с.